

VOKIEČIŲ DVASININKAI LATVIJOJE
LAIKO TĒKMĒJE:
LITERATŪRINIS PALIKIMAS

Santrauka

Šiuo straipsniu siekiama apžvelgti vokiečių baltų dvasininkų šeimos likimą, susiklosčiusį skirtingų istorinių laikmečių kryžkelėse Latvijoje nuo 17 amžiaus (atvykusių iš Braunschweigo) iki Antrojo pasaulinio karo. 18-me amžiuje Gothardas Frydrichas Stenderis (1714–1796) buvo vienas pagrindinių švietėjų, pradėjusių latvių pasaulietiskąją literatūrą. Jo sūnus Aleksandras Johanas Stenderis (1744–1819), sekantis savo tėvo pėdomis, tapo vienu aktyviausių liaudiškojo švietimo narių ir išleido nemažai didaktinių tekstų su praktiniais pasiūlymais iš žemės ūkio ir ūkvedybos srities.

Pirmojoje 19-to amžiaus pusėje A.J. Stenderio sūnus Johanas Christianas Stenderis (1787–1862), paveiktas visuotinio susidomėjimo tautosaka, rinko latviškas dainas ir sukaupe daug jaudinančių straipsnių apie Sēlpilī (Selburgą) ir Staburagą, tuo išreiškdamas savo meilę tėvo gimtinei Kuržemei (Courland). Tačiau nesustabdoma laiko tėkmė ne tik suvedė, bet ir išskyrė latvių bei vokiečių kultūrinės veiklos kelius. Johano Christiano anūkas Johanas Stenderis (1864–1945) per Pirmąjį pasaulinį karą viems laikams paliko Kuržemę ir grįžo į Vokietiją.

Stenderių šeimos pavyzdys iliustruoja dvipusį vokiečių vaidmenį Latvijos istorijoje – viena vertus, jie praturtino latvių dvasinę kultūrą, kita vertus – jiems buvo svarbu joje išlikti atskira tautine bendruomene.